

РОЗДІЛ 6 СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ

УДК 330.59 (477)

РІВЕНЬ ЖИТТЯ УКРАЇНЦІВ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Р. Магійович, к. е. н.

Львівський національний аграрний університет

Постановка проблеми. Події суспільно-політичного та економічного характеру негативно позначилися на рівні життя населення України, який, за даними Індексу соціального розвитку, займає 63 позицію зі 133 [6]. Наша держава, яка прагне увійти в європейський простір, має чітко за допомогою влади та дій уряду спрямувати зусилля на досягнення європейських стандартів якості та рівня життя громадян. Адже згідно з концепцією «Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй» будь-яка країна світу, у тому числі й Україна, в процесі свого економічного розвитку повинна насамперед створювати сприятливі умови для того, щоб життя людей було довгим, здоровим і творчим у заможній, демократичній та сильній державі, в якій ніхто не залишається осторонь і враховується думка кожного й кожної [13]. У Конституції України наголошено, що найвищою соціальною цінністю є людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека [8]. Рівень життя населення впродовж тривалого часу залишається однією з основних соціально-економічних категорій, що характеризує не лише матеріальний добробут окремої людини, а й визначає узагальнений результат діяльності економіки країни за певний період. Тому з метою створення та впровадження цілеспрямованої державної політики щодо підвищення життєвого рівня населення та зменшення масштабів бідності в країні важливим є виявити й проаналізувати чинники формування рівня життя громадян в умовах сьогодення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сутність рівня життя населення країни розглядається у працях багатьох учених. Зокрема, проблеми соціально-економічного характеру країни загалом, у тому числі в сільських населених пунктах, розкривають В. Збарський, Ю. Лупенко, Д. Олійник, О. Продіус, І. Прокоп, В. Шишкін, В. Черніченко. Рівень життя населення, його якість, добробут сім'ї досліджували О. Безтелесна, Є. Бойко, О. Власюк, В. Горбатов, С. Дrajниця, О. Зотова, А. Колот, О. Крикун, А. Маліков, В. Никифорова, І. Осипова, О. Плахова, С. Полякова, Ф. Узунов, Л. Черненко, В. Черніченко та ін. [1; 3; 5; 12; 14–17].

Стратегічні орієнтири також окреслено у прийнятих законах, цільових програмах, директивних розпорядженнях міністерств і відомств. Але більшість державних і регіональних програм мають переважно декларативний характер або не забезпечені необхідними фінансовими ресурсами, що ускладнює, а подекуди й

цілком унеможлиблює їхнє виконання. Це, зокрема, стосується Законів України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про благоустрій населених пунктів», «Про житлово-комунальні послуги», «Про відходи», Концепції гуманітарного розвитку України на період до 2020 року, Концепції загальнодержавної програми сталого розвитку сільських територій до 2020 року [9]. Проте проблема рівня життя різних верств населення в економічно нестабільних умовах залишається невирішеною, а тому вкрай актуальною і першочерговою.

Постановка завдання. Мета нашого дослідження – розкрити й проаналізувати реальний рівень життя українців в умовах сьогодення.

Виклад основного матеріалу. Економічна криза та суспільно-політичні події призвели до змін у соціально-економічному розвитку всієї країни, а особливо негативно вони позначилися на життєдіяльності населення як міст, так і сільських населених пунктів. Звісно, частина населення змогла пристосуватися до нових економічних умов та знайшла своє місце в ринковому середовищі, однак більшість не адаптувалася до реалій сьогодення й опинилася у вкрай скрутному становищі. Без сумніву, життєві стандарти залишаються дуже низькими і не відповідають сучасним вимогам. Серйозні соціально-економічні проблеми країни стали причиною падіння рівня життя. Серед них за першочерговістю згідно з дослідженнями соціологічної служби Центру Разумкова можна виокремити такі: зростання цін; низька зарплата; відсутність реального соціального захисту людей похилого віку, малозабезпечених, багатодітних сімей; безробіття; підвищення тарифів на послуги житлово-комунального господарства; недоступність та низька якість медичного обслуговування; високий рівень побутової корупції; відсутність стимулів для всебічного розвитку дітей та молоді; зростання злочинності; посилення поділу суспільства на багатих та бідних; поширення наркоманії та алкоголізму; поганий стан житлово-комунального господарства; незадовільна екологічна ситуація; несправедливий розподіл коштів між регіонами України; проблеми освіти та науки; несприятливі умови для розвитку бізнесу та ін. [10].

Отже, на життєвий рівень населення впливає низка економічних, соціальних, політичних, культурних, інноваційних, екологічних та інших чинників. Крім того, рівень життя є динамічною категорією і залежить, з одного боку, від способу виробництва, який характеризується відносинами власності, рівнем розвитку матеріально-технічної бази суспільства, сфери послуг та продуктивністю праці, а з іншого – від способу життя, що визначається загальними проявами життєдіяльності людини, а саме обсягом потреб у різних життєвих благах і можливістю їх задоволення, виходячи з пропозиції товарів і послуг та реальних доходів населення.

Термінологічна база вітчизняних і зарубіжних досліджень поряд із поняттям «рівень життя» містить такі категорії, як «матеріальне становище», «матеріальний добробут», «економічний добробут», «спосіб життя», «стиль життя», «якість життя», «добробут». Рівень життя може бути високим, середнім та низьким, його характеризують відповідні категорії: «багатство», «розкіш», «статок», «заможність», «бідність», «злиденність». Отже, рівень життя – це складне поняття, дослідження якого на сучасному етапі можна розглядати як комплексне вивчення життєвого рівня

різних верств населення країни за трьома основними складовими: 1) матеріальним становищем, або економічним добробутом; 2) умовами проживання населення загалом та окремих соціально-демографічних груп; 3) станом соціального середовища.

Матеріальне становище – це фінансова можливість людини задовольняти свої потреби. Також, на думку А. Пігу, економічний добробут – це задоволення, яке можна оцінити в грошовому еквіваленті [7]. Найважливішою складовою матеріального становища населення є його доходи та витрати. А основне місце у структурі доходів займає заробітна плата як винагорода за фізичну чи моральну здатність людини виконувати роботу за наймом.

Диференціація населення за доходами залишається найгострішою проблемою, що призводить до зростання майнового розшарування, підвищення масштабів бідності в країні. За останні три роки розрив між багатими і бідними суттєво збільшився. Не рятує ситуацію підвищення мінімальної заробітної плати з 1.01.2017 року до 3200 грн, тому що паралельно зросли ціни практично на всі матеріальні і нематеріальні блага, яких потребує людина.

Якщо мовити про витрати населення, то в їх структурі найбільшу частку займає купівля продуктів харчування – понад половину (табл. 1).

Таблиця 1

Структура сукупних доходів та витрат населення України [11]

Основні сукупні доходи та сукупні витрати	2013 р.	2014 р.	2015 р.
Сукупні доходи в середньому за місяць у розрахунку на одне домогосподарство, грн	4470,5	4563,3	5231,7
Структура сукупних доходів	%		
Грошові доходи	90,8	91,2	89,4
- оплата праці	50,6	48,8	47,2
- доходи від підприємницької діяльності та самозайнятості	4,1	5,2	5,5
- доходи від продажу сільськогосподарської продукції	2,8	3,2	3,4
- пенсії, стипендії, соціальні допомоги, надані готівкою	27,1	27,0	25,2
- грошова допомога від родичів, інших осіб та інші грошові доходи	6,2	7,0	8,1
Сукупні витрати в середньому за місяць у розрахунку на одне домогосподарство, грн	3820,3	4048,9	4952,0
Структура сукупних витрат	%		
Споживчі сукупні витрати	90,2	91,6	92,9
- продукти харчування та безалкогольні напої	50,1	51,9	53,1
- алкогольні напої, тютюнові вироби	3,5	3,4	3,3
- непродовольчі товари та послуги	36,6	36,3	36,5

Виникає питання, чи може людина повноцінно жити, відтворювати свої життєві функції, витрачаючи більшу частину доходів на продукти харчування, для придбання яких далеко не завжди береться до уваги якісний показник? Звичайно, зі збільшенням надходжень змінюється й структура витрат, але йдеться про дуже високі доходи. Наприклад, за даними журналу «Фокус», зарплата за місяць голови правління «Укрнафти» складає 1 млн грн, голови «Укргазвидобування» – 398 тис. грн, голови Національного банку України – 146 тис. грн, голови Національної поліції України – 100 тис. грн, голови правління НАК «Нафтогаз України» – 92 тис. грн, керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури – 80 тис. грн, директора Національного антикорупційного бюро України – 70 тис. грн [4]. До того ж Верховна Рада України майже удвічі хоче збільшити посадові оклади народних депутатів. Виходячи з ухваленого проекту постанови № 5000-П «Про висновки та пропозиції до проекту Закону України про Державний бюджет України на 2017 рік», посадовий оклад голови ВРУ збільшиться до 43,5 тис. грн, його заступника – до 40,6 тис. грн. Заробітна плата народного депутата становитиме 36,3 тис. грн. Оплата праці помічників-консультантів народних депутатів – до 23,2 тис. грн [2]. Отже, з наведеного можна побачити одну тенденцію: чим вища посада, тим багатший чиновник.

Стосовно заробітної плати працівників за видами економічної діяльності в Україні, то її динаміку бачимо у табл. 2.

Водночас проводити аналіз тільки матеріального становища населення некоректно. По-перше, загально низький рівень доходів та нерозвиненість ринкових механізмів зумовлюють відсутність тісного зв'язку між рівнем матеріального забезпечення домогосподарства та умовами його проживання (розміром житлової площі, кількістю кімнат, забезпеченістю житла зручностями та засобами комунікації, станом розвитку соціальної інфраструктури населених пунктів тощо). По-друге, вищий дохід не забезпечує комфортного самопочуття людини в суспільстві і не захищає її від впливу негативних чинників соціального середовища, що особливо актуально в умовах сьогодення.

Що стосується умов проживання населення, то це конкретна геоекологічна ситуація, яка дає уяву про стан природного середовища в певному регіоні, ступінь його відповідності санітарно-гігієнічним нормам життя населення і природно-екологічним умовам існування живих організмів, а також сприятливі соціально-побутові умови проживання населення.

Ще економічна криза 90-х років стала початком різкого падіння показників матеріальної забезпеченості переважної більшості українських сімей та занепаду соціальної інфраструктури населених пунктів, особливо сіл. Тому специфічною особливістю України є значна регіональна диференціація й суттєва різниця в показниках життєвого рівня міського та сільського населення. А, як відомо, у селах, за даними Державної служби статистики України, проживає 30,9 % населення держави і припадає 90 % її площі (табл. 3).

Таблиця 2

Динаміка середньомісячної заробітної плати за видами економічної діяльності,
у розрахунку на одного штатного працівника, грн [11]

Вид діяльності	2014 р.	2015 р.	2016 р.
Усього	3480	4195	5183
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	2556	3309	4195
Промисловість	3988	4789	5902
Будівництво	2860	3551	4731
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	3439	4692	5808
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	3768	4653	5810
- наземний і трубопровідний транспорт	3541	4172	5265
- водний транспорт	3622	5076	6974
- авіаційний транспорт	11967	18470	24688
- складське господарство та допоміжна діяльність у сфері транспорту	4231	5358	6603
- поштова та кур'єрська діяльність	1934	2180	2818
Тимчасове розміщення й організація харчування	2261	2786	3505
Інформація та телекомунікації	5176	7111	9530
Фінансова та страхова діяльність	7020	8603	10227
Операції з нерухомим майном	3090	3659	4804
Професійна, наукова й технічна діяльність	5290	6736	8060
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	2601	3114	3995
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	3817	4381	5953
Освіта	2745	3132	3769
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	2441	2829	3400
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	3626	4134	4844
Надання інших видів послуг	3361	3634	4615

До того ж проблеми сільського населення негативно впливають на розвиток сільських територій, обмежують можливості використання соціально-економічного потенціалу села, супроводжуються руйнацією традиційного укладу сільського життя та посилюють зuboжіння.

Бідність і демографічні проблеми негативно впливають і на благоустрій населених пунктів, хоча забезпечення благоустрою більше залежить не від селян, а від органів державної влади та місцевого самоврядування. Як показує практика, не всі органи місцевого самоврядування дотримуються нормативно-правових вимог і виконують їх у повному обсязі. Основними проблемами благоустрою села є такі:

незадовільний стан вулично-дорожньої мережі; незабезпечення функціонування об'єктів зовнішнього освітлення територій; відсутність дієвої системи збору твердих побутових відходів та виникнення несанкціонованих сміттєзвалищ; потреба в інженерному захисті сільських територій (підтоплення, просідання, обвали, зсувонебезпечні ділянки); несанкціонована вирубка зелених насаджень, що погіршує екологію населених пунктів; неналежна охорона об'єктів благоустрою та недосконала система контролю за ними.

Таблиця 3

Розподіл наявного населення України за типом поселень [11]

Рік	Населення на початок року – всього, осіб			Частка в населенні регіону, %	
	все населення	міські поселення	сільська місцевість	міські поселення	сільська місцевість
2014	45 426 249	31 336 623	14 089 626	69	31
2015	42 929 298	29 673 113	13 256 185	69,1	30,9
2016	42 760 516	29 584 952	13 175 564	69,2	30,8

Також залишається гострою проблема побутового облаштування сільського житлового фонду. Багато сіл без централізованого опалення, водопостачання, природного газу, каналізації, елементарних побутових послуг, кваліфікованої медичної допомоги. Економічна криза стала причиною значного руйнування мережі культурно-побутових закладів, сільської соціальної інфраструктури, об'єктів освітнянського, лікувально-оздоровчого та спортивного призначення. Зменшилася кількість лікарень, фельдшерсько-акушерських пунктів, бібліотек, будинків культури тощо.

Отже, селяни сьогодні живуть переважно так, як і сто років тому. Усе це особливо контрастує на тлі сільської місцевості економічно розвинутих країн Європи, де немає суттєвої різниці в умовах проживання сільських і міських жителів.

Щодо умов проживання міського населення, то завдяки належному розвитку інфраструктури міст, вони є набагато кращими, але не безпроблемними.

Не менш важливим для життя є соціальне середовище, під яким розуміють частину середовища життєдіяльності, що характеризує досягнення людини у створенні соціально-політичних, духовно-матеріальних та інтелектуальних (інформаційних) цінностей, які формують її світогляд, зумовлюють поведінку у сфері взаємовідносин із навколишнім середовищем.

Нагадаємо, що, за даними Індексу соціального розвитку, Україна (\$8267 ВВП на особу) отримала 66,43 бала зі 100 можливих, увійшовши до групи країн з рівнем соціального розвитку «нижче середнього». Україна традиційно демонструє відносно високі показники у сфері доступу до вищої освіти та до базових знань – 31 та 28 місця відповідно. Найнижчі показники у таких сферах, як корупція (109 місце), рівень злочинності (109), доступність житла (116), стан довкілля (118), здоров'я та довголіття (127), свобода вибору життєвого шляху (132) [6].

З погляду соціальної педагогіки, соціальне середовище – це сфери суспільного життя, що впливають на формування свідомості та поведінки людини. Адже

вироблені духовні надбання попередніх поколінь передаються нащадкам не через хромосомний апарат, а через спілкування. Відносини між людьми втілюються у результатах праці, у мові, витворах науки, техніки й мистецтва, у звичаях, нормах суспільної поведінки тощо. А світогляд людини має будуватися на національній ідеї, любові до рідного краю, класичній культурі, дотриманні звичаїв, шануванні своїх героїв та гідному відстоюванні національної честі. Крім того, людина як громадянин країни має мати власну об'єктивну оцінку щодо різних життєвих ситуацій та подій, а також влади, партій, самих людей та сенсу життя, вміти протистояти нав'язуванню ззовні готових, часто сумнівного змісту і походження еталонів та орієнтирів.

Людина завжди повинна мати змогу усвідомити себе особистістю, у неї повинен бути вибір, який би допоміг стати творцем власної долі, свого життя. Йдеться про те, щоб кожен міг якомога краще пізнати себе, свої психофізіологічні особливості, що призведе до ефективного використання особистого потенціалу, пристосування до обставин життя, впливу на них, вибудовування власної стратегії й лінії поведінки. Як бачимо, людина зі своїми фізично-моральними здібностями та духовними цінностями – це найбільше багатство країни, для якої влада має створити сприятливі умови життєдіяльності й відтворення. Тому що через проблеми неможливо точно спрогнозувати формування структури населення за основними віковими групами, а відтак перспективи збереження не лише демографічного, а й трудових ресурсів потенціалу країни. Дуже різко сповільнився демографічно-відтворювальний процес, активізувалася міграція молоді за кордон.

Основною причиною зменшення кількості населення є депопуляція. Незважаючи на запровадження реформ у медичній галузі, гострою є проблема доступності медичного обслуговування, а саме вчасної медичної допомоги, придбання ліків та медичного приладдя, відсутності медичного фахівця необхідного профілю, недоступності ліків, медичних послуг, в тому числі стоматологічних, через їх високу вартість. До того ж середній вік українського населення складає 40,8 року. Частка населення у віці 60 років і старше – 21,2 %, частка населення у віці 65 років і старше – 15,2 %. Середня тривалість життя у чоловіків – майже 66 років, у жінок – 76 років. Основною причиною смертності в Україні є хвороби системи кровообігу (68 %) та новоутворення (13 %) [11]. Такі показники не надихають оптимізмом і є не дуже втішними. Отже, руйнівні процеси соціально-економічної сфери пов'язані переважно з майже постійним ігноруванням державою розвитку соціального довкілля, особливо у сільських населених пунктах, відсутністю виваженої державної політики стосовно фінансових надходжень до місцевих бюджетів.

Висновки. Неодмінною умовою для забезпечення можливостей отримання населенням вищих доходів є економічне зростання, яке дає людям змогу самостійно підвищити свій життєвий рівень і захистити себе від ризику бідності. Крім того, без підвищення національного доходу і відповідно бюджетних ресурсів важче здійснювати необхідні інвестиції у соціальний, людський та фізичний капітал, реалізовувати відповідні заходи стосовно перерозподілу доходу з метою підвищення життєвих стандартів та захисту найбільш вразливих верств суспільства. Отже, стале економічне зростання є обов'язковою передумовою для підвищення добробуту всіх груп населення. Проте досягти підвищення життєвого рівня більшої частини населення та

значного зменшення масштабів бідності в країні можна лише за умови рівномірного розподілу результатів економічного зростання серед усіх груп населення. Сучасні принципи формування ефективної соціально-економічної стратегії всіх без винятку демократичних держав ґрунтуються на забезпеченні пріоритету людського розвитку у сприятливому середовищі – економічному, політичному, екологічному тощо.

Саме соціально-економічне середовище має відображати рівень забезпечення прав і свобод людини, стати тим ключовим орієнтиром, який би зміг об'єднати зусилля держави, бізнесу та громадянського суспільства навколо єдиної ідеї щодо розвитку та процвітання незалежної країни. Крім того, посилення уваги до вирішення державними й регіональними органами влади основних соціально-економічних проблем життєдіяльності українців й проведення ефективної адміністративно-територіальної реформи помітно поліпшить перспективи розвитку економіки, сприятиме пом'якшенню наслідків і запобіганню відтоку працездатного та найбільш освіченого населення, зміцнить потенціал сталого розвитку України загалом.

Бібліографічний список

1. Горбатов В. М. Уровень и качество жизни населения АР Крым : монографія / Горбатов В. М., Пономаренко В. С., Кизим Н. А. – Харьков : ИД «ИНЖЕК», 2005. – 240 с.
2. Депутати удвічі збільшили собі зарплати [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.epravda.com.ua/news/2016/10/20/608549>.
3. Економіка регіонів у 2015 році: нові реалії і можливості в умовах започаткованих реформ / [О. В. Шевченко, В. І. Жук, О. А. Баталов та ін.] ; [наук. ред. Д. І. Олійник]. – К. : НІСД, 2015. – 92 с.
4. Зарплати чиновників: скільки отримують в Україні топ-менеджери і чи варті вони цих грошей? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://tsn.ua/groshi/678436.html>.
5. Збарський В. К. Соціальна інфраструктура села як фактор відтворення робочої сили / В. К. Збарський // Науковий вісник Націон. ун-ту біоресурсів і природокористування України : зб. наук. пр. – 2010. – Вип. 154, ч. 1. – С. 152–160.
6. Індекс соціального розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/press-room/research/social-progress-index-2016>.
7. Кириленко В. В. Історія економічних вчень : [навч. посіб.] / за ред. В. В. Кириленка. – Тернопіль : Економічна думка, 2007. – 233 с.
8. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії ВРУ 28.06.1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.
9. Концепція загальнодержавної програми сталого розвитку сільських територій до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ligazakon.ua>.
10. Найважливіша поточна проблема: опитування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rate1.com.ua/suspilstvo/riven-zhittja/424>.
11. Офіційні дані Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua/operativ/2016>.
12. Плахова О. М. Якість життя населення України в умовах трансформації (соціологічний аналіз) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. соціол. наук : спец. 22.00.04 / Плахова О. М. – Харків, 2005. – 20 с.
13. Програма розвитку ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki>.
14. Продіус О. І. Проблеми соціально-економічного розвитку сільських поселень та шляхи їх вирішення / О. І. Продіус // Економічний вісник Донбасу. – 2009. – № 4(18). – С. 76–79.
15. Рівень життя населення України / НАН України. Ін-т демографії та соц. дослідж., Держ.

ком. статистики України ; за ред. Л. М. Черенко. – К. : Консультант, 2006. – 428 с.

16. Розвиток сільських територій (стан, проблеми, перспективи) / [Є. І. Бойко, І.Р.Залуцький, Х. М. Притула та ін.] ; НАН України. Інститут регіональних досліджень ; [наук. ред. Є. І. Бойко]. – Львів, 2011. – 61 с.

17. Узунов Ф. В. Оцінка рівня і якості життя населення : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.09.01 / Ф. В. Узунов. – Харків, 2004. – 19 с.

Магійович Р. Рівень життя українців в умовах сьогодення

Розглянуто проблематику сутності рівня життя населення країни, розкрито основні складові, які характеризують рівень життя, а саме: матеріальне становище, умови проживання населення загалом та окремих соціально-демографічних груп і стан соціального середовища. Доведено, що досягнення високого життєвого рівня більшої частини населення та значного зменшення масштабів бідності в країні можливе лише за умови рівномірного розподілу результатів економічного зростання серед усіх груп населення.

Ключові слова: рівень життя, життєдіяльність, матеріальне становище, економічний добробут, доходи та витрати населення, умови проживання, благоустрій, соціальне середовище, формування особистості, економічне зростання.

Mahiyovych R. Standard of living of Ukrainians in the nowadays conditions

We consider the problems of the essence of life of the population, the basic components that characterize the quality of life, namely, financial situation, the living conditions of the population in general and certain socio-demographic groups and social environment condition. It is proved that a high standard of living of most of the population and a significant reduction of poverty is possible to achieve under condition of even distribution of economic growth results among all groups of population.

Key words: quality of life, livelihoods, financial position, economic well-being, income and expenditure of population, living conditions, improvement, social environment, identity formation, economic growth.

Магійович Р. Уровень жизни украинцев в условиях современности

Рассмотрена проблематика сущности уровня жизни населения страны, раскрыты основные составляющие, характеризующие уровень жизни, а именно: материальное положение, условия проживания населения в целом и отдельных социально-демографических групп и состояние социальной среды. Доказано, что достижение высокого жизненного уровня большей части населения и значительного уменьшения масштабов бедности в стране возможно только при условии равномерного распределения результатов экономического роста среди всех групп населения.

Ключевые слова: уровень жизни, жизнедеятельность, материальное положение, экономическое благосостояние, доходы и расходы населения, условия проживания, благоустройство, социальная среда, формирование личности, экономический рост.

Стаття надійшла 13.03.2017